

The Project Gutenberg eBook of Alhaisolauluja, by Kössi Kaatra

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Alhaisolauluja

Author: Kössi Kaatra

Release date: April 30, 2016 [EBook #51891]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK ALHAISOLAULUJA ***

E-text prepared by Jari Koivisto

ALHAISOLAULUJA

Kirj.

Kössi Kaatra

Helsinki, Osakeyhtiö Työ, 1922.

SISÄLLYS:

Muut lauloivat...

I. Runokronikkaa vuodelta 1917.

Purkaus
Punalippu
Esitaistelijat
Vappusäkeitä
Vappu (Oulun Linnansaarella)
Helatorstaina
Uutta luotaessa
Sydänkesäsäkeitä
Neulankärjillä
Maantiellä
Bolshevikit
Rampojen karnevaali
Syy ja seuraus

Latsarukset
Nälkiinnytetty haamu
Jäkäläkausi
Miksei?
Viattomain veri
Ristinpuussa
Vapauden vaipuessa
Syys
Vapaushumussa
Lappi
Idän jätti
Rauha

II.

Tulivuori
Spartacus
Käsissänsä kaikki karttuu ++
Eräälle työväentaiteilijalle
Valkeuden tiellä
Työn nuoriso
Pyri pinnalle
Sonetti
Sorasointu
Rochdalen kankurit
Kirjaltaja
Vuosiorja
Nälkäisten katseet
Mieroon
Tapaturma
Taksvärkistä kotiin
Mestari tuotteita
Olkosi kalpa
Kylän vanhusvainajille
Luonnon esteitä
Niinkuin Tuonen joutsen —
Hautapuhe
Laupeudensisar
Mummon vuoteen ääressä
Kuolinvuoteella
Torpan täti
Hassu Hannu
Talvitarina
Jaanan Janne

III.

Käy kulkuni korven kautta.
Sonetteja
Tuskan tuokioina
Valmiina
Koljonselkä
Talviyössä
Kevätmyrsky
Kevätsäde.

MUUT LAULOIVAT...

Muut lauloivat laulunsa yksilöille; runot helkkyvät heitä on ain ihannoineet. Mut lauluni mun
— ei heille ne soineet, mun virteni joukoille, joukkojen töille.

Kaikk' kalpenee, mitä loi joku pylväs,
joka taikurin työ, teko sankarin suuri,
sen rinnalla, nyt mitä tarjoo juuri
työnarmeijan askare ankara, ylväs.

Mikä taivaita hipova haltio harras,
mikä hurmio huokuu sen luomisen työstä,
kun tietänsä raivaa se orjuuden yöstä,
joka askele allansa pettävä parras.

Ja mi voima ja suuruus ja tarmo ja tahto;
lukin seitteinä särkyvät tieltänsä tokeet
ja turhia kaikk' ovat kahlimiskokeet,
kuin paasi se seisoo; on vastustus vahto.

Ja vaikka sen runteli vaiva jo varhain
ja pakko sen sääliittä ristille paiskas
ja raakana riemunsa rahdutkin raiskas,
ei sammunut sentään sen sielussa parhain.

Ei kaikonnut kaipio raatajarinnan,
vaan puhkesi ain yhä uutehen kukkaan.
Elon nurjuus juuri sen istutti rukkaan
ja kalliin siitä hän suoritti hinnan.

Hyve, kauneus, kaikkihan kaipiossansa,
mi kiihtää ja käskee ja vaativi loitos.
Hyvän, kauniin puolesta juuri sen koitos.
Elon arvoja vaalivi kahlittu kansa,

jolt' itseltä riistetty kaikki on ammoin,
mitä ilmi se loi, mitä kylvi ja niitti. —
Mitä suurempaa, jota kantelo kiitti?
Mitä synkempää, jota soisi se kammoin?

I

RUNOKRONIKKAA VUODELTA 1917

PURKAUS

Polot syylliset, surkaa, tulivuori jo kun tuhatvuotinen purkaa, kun uumenet uhkaa, saa
päitteenne päälle nyt tulta ja tuhkaa.

Niin naurunne ilkkui,
ilo kaihdettu katseestannehan vilkkui:
"Sen hiillos jo hiutui,

tuli tukahtui, palo piillyt jo riutui,

se on sammunut vuori,
typötyhjä, hengetön, hiiltynyt kuori!" —
Ja sen poljitte pintaa
kuin lyyhistyneen elinorjanne rintaa.

Mut katso: se havas.
Tulikitansa kaamean kraatteri avas,
heräs syvyyden sielu.
On, ilkkujat, allanne ahmaava nielu.

Jo, herjaajat hullut,
tilinpäivä on tuima ja tuikea tullut,
soi tuomion soitto,
uus aika on eessä, on huomeneen koitto.

PUNALIPPU

Punalippu, sa pilkattu, poljettu, sa lokaan syösty vaate, alennuksesi alhosta nouset sa nyt, ja kanssasi kansanaate.

Kevätauringossahan hulmuat nyt,
sa kaunis, sa kallis viiri,
ja ääretön, ääretön allasi on
pyhäst' innosta päihtynyt piiri.

Kädet kuumeiset sua kantavat nyt,
proletaarien päällä sä päilyt,
ja, ah, sitä vaivoin uskoa voi:
myös pistinten kärjissä häilyt.

Rivit rautaiset sua seuraavat,
olet oppaana rintaman harmaan,
veritahrat sa veljien, pyyhit pois
ja voittoon viet väen varmaan.

Olet miljoonain, olet miljoonain nyt viitta ja tunnus ja taika. Väris suojan suo, väris turvan tuo, punaleimaasi kantavi aika.

ESITAISTELIJAT

Tykit Pietari-Paavalin pauhaa,
vaan taistoa eivät ne toitota mieliin.
Sävel särkynyt sai tulikieliin.
Ne raikuvat rauhaa.

Ikirauhaa. Kirvonnut kansa
suruvaatteissa värjyin vie manan maaliin
valapattoisen viime saaliin:
esitaistelijansa.

Punalippua seuraten ylhää
ne taistelivat jalopeurojen lailla,
päin syöksyivät pelkoa vailla
pakon muuria jylhää.

Päin painuivat pyöveleitä.
Kuin myrskyssä vaahtoharjat ne meuras,
ja kuin meren syvyys seuras
väki valtava heitä.

Oli liikkeellä alkuaineet,
tuli uumenten uhmas ja raivos ja riehui.
Yli vainovallan kiehui
tuhon turmion laineet.

Ja hirmuvalta raukes,
tuhatvuotinen valhevarjo sen vaipui,
peto taltutettu taipui,
lumo hyytävä laukes.

Itä elpyä jälleen jaksoi.
Mut kallis sen uudestasyntymishinta.
Esitaistelijoiden rinta
sen hurmeella maksoi.

Yli urhojen ruumisvallein
tien vapautteen väki sorretty suuntaa.
Kuin rusko, mi taivaalla puuntaa,
verivirta on kallein.

Pyhä, siunattu, siunattu veri!
Nuo nimettömät ajan sankarit ylväät,
nuo pohjakerran pylväät
ikikunnian peri.

Tykit jyskää. Kirvonnut kansa
suruvaatteissa värjyin vie manan maaliin
valapattoisen viime saaliin:
esitaistelijansa.

VAPPUSÄKEITÄ

Uni kertakin todellisuutta, todet kertakin haaveemme hartaat: kevät kukkurallaan on uutta, saa umpeen jo hautamme partaat. Kytö, hiilissä hehkunut, tultaan kuin aurinko suitsuttaa, sisin särjetty, tallattu multaan, ylös ehjänä taas kohoa. Soi kuin urut äärillä taivaan: sen vuoro on nyt, ken kärsiä sai vaan!

Idän kärsinyt kansa suuri tuhatvuotisen puhkaisi padon. On murtunut sorron muuri. Idän kylvästä saamme me sadon, ja kaikki kärsivät kansat nyt kanssamme niittävät ja suistavat ikeet ja ansat, ja kanssamme kiittävät, Idän heimoa hehkuvarintaa, joka tinkinyt ei, ei kammonut hintaa.

Idän kansa kohlunsa kosti ja kirvoitti oikeusaatteen, käsin känsäisin korkeelle nosti pyhän hulmuamaan punavaatteen. Yli merten ja maiden nyt häilyy jo viirimme viittova tuo, puna kutsuva, kiehtova päilyy ja vaatien vaativi luo joka orjan, niin, joka ainoon, mi vaipui vaivaan ja vainoon.

Ja kansojen kuorossa saamme mekin vapausvirttämme laulaa, me kansain kohtalon jaamme, mekin katkomme orjuudenpaulaa. Sama aate, mi mielet täyttää maan ääristä äärihin, oi, meit' aseenaan myös käyttää, myös meille sen kutsumus soi. Kevät käskevi työläisluokkaa: elo elvytä, maailma muokkaa!

Jäässä veet ja luonto nurja, viima ihan syöntä viiltää, mutta kevään huuma hurja joka katsehesta kiiltää. Tuli sisäinen, se syttää kalvenneenkin poskipään nyt, joka rintaa elähyttää, murtaa jäykimmänkin jään nyt orjan povesta. On kevät. Olkoon, ett' on luonto nurja, kunhan katseet hymyilevät, kunhan hehkuu huuma hurja, kunhan toivonlaulu raikuu, kunhan liehuu punaviirit, kunhan kallis kutsu kaikuu: eespäin, eespäin työläispiirit!

HELATORSTAINA

Jo aukee ummut esikkojen arkain, jo vaipuu valta talven kylmän, kateen, jo kevät kotiutuu, vaikka varkain, se kintereillä kulkee vihmasateen.

Jo voimaton raukee viime suulas,
vain lännen leyhy lempeä nyt soittaa,
yö kaikkoo, kaikkiall' on siinto kuulas,
päiv' ihmeisenä, korkeana koittaa.

Ja lämmön lääkitsevän työläisrintaan
sää suvinen ja valkeus tää valaa,
työnorja, unelmoiva ihanintaan,
myös kevään karkeloihin käydä halaa.

Niin raskahastihan yö pitkä raastoi,
ies ilkeähän painui sieluun saakka,
vain kovaa kieltä kohtalonsa haastoi
ja harteet lysyyn painoi elontaakka.

Ah talvi, talvi: veriveron veit sä,
niin kalpeiksihan saivat rusoposket
ja tyhjiks' toivehet niin monet teit sä,
niin vuolainahan vieräi kyynelkosket!

jo unhoon joudat, lumos inha laukee. Sun lyömäs haavat kevätär nyt lientää, aik' ahdistettuun eteen uusi aukee: päin päivää sorrettujen suku rientää!

UUTTA LUOTAESSA

Yöst' aikain astuvat esiin nyt työläisnainen ja -mies, kera nuoriso käy, käy lapset, joit' tuudussa turti jo ies. Hämäristään rientävät rohkeet maan työläisarmeijat, nuo kalvaat ja runnomat ruoskan, hien, helteen uurtelemat, ja tarttuvat känsäisin kourin, käsin jäykin mut jäntevin ajan voimapyörään, mi vinhaan jo kiihtyvi vauhtihin; elementtinä soi jo nyt ratas, viel' äsken mi matas.

Uutt' yhteiskuntaa luovat nyt kiirein kuumeisin nuo, jotk' ovat kaiken luoneet lihaslahjoin ja aatelmin, käsialaa joiden on kaikki, niin templit kuin hökkelit, teon muistomerkkien sarjat! — Mitä kaikkea askarsit sa raatajaluokka raihnas mut uuras ja uskollinen elon käskylle kaunihille: on työtä tehtävä sen, pitopöydästä ken elon kiistää; työs ei ole riistää!

Uut' yhteiskuntaa ne luovat, jotk' entinen laimin löi, jotk' onnettomuutta niitti, teki työtä mut pettua söi; kodin onni joilt' oli poissa ja rauha ja rakkaus, ilot nuoruuden ilkkuen viety, elo vanhana kauhistus; jotk' aavistaa vain saivat mitä tarjota elämä vois, jos oikeus ohjata saisi, jos ansio mittana ois, jos runsaussarvesta kaataa sais vain, joka raataa.

Tiet' uhman astuvat tälleen elon lapsipuolet nyt nuo, jotk' anoivat auvoa taivaan, kun ahmasi surujen suo; jotk' armoa kerjäten päänsä maan tomuhun painoivat ja sielunsa autuudesta niin kallihit lunnahat anekirstuun kirkkojen toivat ja nöyrinä uottivat isän

ylhäisen antimist' osaa, johon sokkoina luottivat; mut ah, vapahdusta vaivaan ei saaneet he taivaan!

Ajan ankaran vaakalautaan oman voiman nyt viskaten he nousevat erheiden alta vihan viiltäissä vimmaisen joka lankeemuksestansa, joka iskusta, minkä he sai joka kerta, kun pilkaten petti pyhin lapsenuskonsa tai "ikitotuuden" haihtuva harha, luja luottamus oikeuteen, jota kullalla voitiin ostaa sekä vaihtaa valheeseen; mitä teit, mitä teit elon nurjuus? Kova koulusi, kurjuus!

Yli maan, yli mannerten yhtä nyt kuuluvi kutsuntaa. On kuin kohu kuuluisi merten, väki valtava kun havajaa yli mailman; kun alhoista astuu se kunnaiden kirkkauteen ylönousemusintoa uhkuin veriläikkeisin lippuineen; kun yhteiskuntaa luodaan uutt', ylvästä, uhkeaa, tasasuhtaista, suurta, jossa tilan työläismaailma saa, saa suojan harmajahapsi, mies, nainen ja lapsi.

Mitä suurempaa, ihanampaa elo ihmislapselle suo kuin onnen kaikkensa antaa, kera kaikkein kun uutta luo? Ilo ylväämpi ei sykäyttää sisint' ihmisen saata, ei, kuin milloin yhteiskekoon ken kortensa kalleimman vei. Teko pienikin näät, jota johti pyhä pyrkimys vain parempaan, jota kannusti kansojen onni, olo onneton oihkivan maan, teko moinen on kantava juuri, on valtavan suuri!

SYDÄNKESÄSÄKEITÄ

Jo kaikkosi yö, jota kauhistuit, valo-aalloilla, kahlittu kansa, jo uit, sydänkesääsi kerkästä palvot. Karun Pohjolan päivähän kultihin loi, se on tuoksua täynnä, se helkkyy ja soi, juhannustasi vaaroilla valvot.

Kisa käy, veri vanhakin velloutuu.
Suo suukkoja, suo sekä saa sulosuu,
valat vannovi nuoriso armaat.
Suviyön punapuuntava aurinko tuo
parit vihkivi lempivät, laulavat nuo.
Pois huolet nyt haikeat, harmaat.

Kukat kuihtuvat: poimi ne aikoinaan, yks' Pohjolan yö arat vie korut maan, yks' hallan henkäys niittää sen kaiken, min lahjoitti luonnotar, oi. Pian synkkänä syys yli alhojen soi ja raastaa ja riistää ja riittää.

Osas ottaos; on kesä lyhkäinen, ohi kiitävät kirkkaus, kauneus sen, suvi haihtuu kuin sadun saari. Sisin sielusi siis sinä virvoita, ja kasva ja kahleista kirvoita proletaarien mittumaari.

NEULANKÄRJILLÄ

Vieri viesti idän puolta: kapaloitaan kansa katkoo, kaavat ahtaat auki ratkoo, lieventelee suurta huolta. —

Kumouksen kumma peikko
säväytti porvariston,
tunsi tunnossaan se piston,
ulvoi peloissaan kuin heikko.

Mutta toinen viesti ehti:
laantui laine tumma tälleen,
vanha valta nousi jälleen,
kansan hurme huppelehti.

Sykäytti riemu suuri

sortoluokan sydänalaa,
nautti julki, tuumi salaa:
niin sen käydä täytyi juuri.

Sakasta, jo kyllin saimme,
ällöttää jo moinen moska,
hornaan joutaa koko roska,
kunhan koskematta vain me.

Veriin sortukoot siis joukot,
pohjakerta kurjan Venään,
silloin täälläkään ei enään
liikaa liikahtele loukot!

Seuraa viesti toinen toistaan.
Riistäjä kuin neuloill' ähkii
tai taas entistoivo tähkii:
pääse kans' ei kapaloistaan.

Mutta vaikka ajan vaaka
vielä viippuu sinne tänne,
jäykemmäks käy yhä jänne,
kypsyä kohta heelmä raaka.

Kasvaa että tohisee jo
vapauden vilja kallis.
Vanha maailma, yli vallis
laine korkee kohisee jo.

Pilkkanaurus kohta kuolee, pahansuopa hymys hyytyy: joskin kansa tänään tyytyy,
huomenna se vitsas vuolee!

MAANTIELLÄ

Nokinaamoin työstä palaa kaupunkilaisproletaari, korkealta päivänkaari säteitensä vielä
valaa.

Mutta maantievärsi-mailla
maatöömies nyt vielä raataa,
heinää hiessäpäin hän kaataa
koneen kuuliaisien lailla.

Liikkui huomaamatta, hiljaa
ohitsensa ajan henki.
Samana kuin ennen renki
korjaa korskan heinää, viljaa.

Menköön kuinka monta kertaa
laellensa mailma suuri,
rengin horisontti juuri
siit' ei siirry vaaksan vertaa.

Ajoilt' Aatamin on peru
juhtamaisuus juurin sitkein,
vuosituhantenkaan kitkein
muuta rengistä ei heru.

Oma itsensä hän ain' on.
Maata, kansaa hyödyttää hän,
mutta osattomaks' jää hän,
alin astinlauta vain on.

Ohitsensa ajan henki liikkui huomaamatta, hiljaa. Milloin vapauden viljaa korjaa kalleinta

myös renki?

BOLSHEVIKIT

Aina joutui vankiluoliin, aina pantiin piinatuoliin tai sai rikollisen maineen, ken ei mennyt myötä laineen.

Sokrates ja Kristus kuoli,
Galileita liekit nuoli —
kutka kaikki kuolon uksen
aukas vuoksi vakaumuksen?

Ennen, niin, ja nyt ja aina.
Vanha historian laina
yhä elonkirjan täyttää,
aina elävänsä näyttää.

Niinkuin jälleen Idän mailla:
Astui oraakkelein lailla
henget ylväät esiin siellä
kaaoksen ja kauhun tiellä.

Varoittivat vaalimaansa
kansakuntaa kurjan maansa
villipedon hurmiosta,
tuomiosta, turmiosta.

Osoittivat tietä toista
ajan ankeen ahdingoista,
tietä, joll' ei haasta tykki;
jolla rauhaa sydän sykki.

Mutta nyrkki suut ne sulki,
jotka toden toivat julki,
hukka kansan parhaat peri,
vuoti viatonten veri.

Taipui kansa harvain tahtoon, syöksyi "sankaruuden" vahtoon, murskautui vihan muuriin,
sortui suruihinsa suuriin.

RAMPOJEN KARNEVAALI

Invaliidijunan sauha kietoo vaunut hunnuin taajoin, taakse niiden kaihtuu kauhu, ilmenevä
rammoin raajoin.

Onnettomuus, oihke, nurjuus,
joill' on juna kuormitettu,
nokeen peittyä, sodan kurjuus
ohi vierii aavistettu.

Siellä täällä rujon, ramman
nojaavan näät kaidepuihin:
ken on saanut lihasvamman,
ketä koskenut on luihin.

Mutta sisäpuolla, siellä,
siellä sodan synkin sato

kärsimyksen kolkon tiellä,
siellä karvain ihmiskato.

Siellä viruu vainon heelmät,
ruhjetut nuo ruumisrukat,
"sankaruuden" sairaat teelmät,
kulttuurimme viime kukat.

Siellä esiintyvät ajan
ihailtavat ihmeluomat,
saavutukset saaneet majan,
tekniikan ja taidon tuomat.

Siellä on runnottuna kansa, siellä on rampain karnevaali. Siellä viettää voittoansa
kaunehinta kapitaali.

SYY JA SEURAUS

Jonokäärme kidutettu jättipyrstöönsä puistaa, ohi korviensa luistaa siveysohje opetettu:

— Älä koske toisen omaan;
senhän kieltää rikoslait jo.
Tyydy erääs minkä sait jo
nälkäisien leukais lomaan! —

Turha neuvo. Laki kuollut
sille on ken nälkään näänny;
tielle "rikoksen" hän kääntyy,
kun on kylleksensä huollut.

Sudeksi vain suuttuu lammas
uhkuin vimmaa uhmaavintaan,
painuu yhteiskunnan rintaan
jonokäärmeen myrkkyyhammas.

Ratkaistaan vain raskas pulma syyn ja seurauksen lailla sanasaivarrusta vailla. Siinä koko
juttu julma.

LATSARUKSET

(TURUN HULINA)

Murhenäytelmäksi muuttuu kumousfarssi kevätkuinen, nälkäisten kun nyrkki luinen
yhteiskunnan kurkkuun juuttuu.

Nähdään minkä kasvun kantaa
vuosisatain kylvö kyinen,
minkä vastalahjan antaa
kauna karvas, tuhatsyinen.

Riistojärjestelmän tulos
alastonna avautuu,
pursuu kuona kuorest' ulos,
syvyys synkkä havautuu.

Aines, jonka tihutöillään
valtio ja kirkko pilas,

ruoste, jota keksinnöillään
järjestelmä suotta silas:

Latsarusten lauma laaja
paiseineen nyt päälle töytää,
työntyy esiin niinkuin vaaja,
etsii elon pitopöytä,

purppuroiden puhki ryntää, räjähtää kuin dynamiitti, raihnaat' yhteiskuntaa kyntää, itse
surmansa mi siitti.

NÄLKIINNYTETTY HAAMU

Taas liikkuu tuttu, tumma laine ja muodon määrätyn saa alkuaine: kuin nälkiintynyt haamu
nyt luolistansa kansa käy, vaan toivottomuutta ei näy. Sen silmiin siintää aamu.

Mi jalkeille sen saakaan? — Se laskee ajan vaakaan nyt raskaan, raskaan painon:
vuosikymmenien kurjuuden ja kaiken, kaiken kauhun sen, min toivat vuodet vainon, toi
aikakausi turhan kyykylmän ryöstön, murhan, aik' ammottavan haudan. Vaan kanssa
kuorman haikean ja kanssa vaivan vaikean se täyttää vaakalaudan myös *voimalla*, mi versoi
yöstä, mi karttui joukon joukkotyöstä ja vimmastasta, mi viilsi, kun jalkoihin se tallattiin, kun
vapaus sen vallattiin ja kuolon kuudan kiilsi. Niin, voiman! Voimaakin se käyttää, jos tarvis on
sen kerran näyttää, ett' ohi aik' on armon ja lupauksen pettäväin. Se seisoo jälleen pystypäin
kuin esikuva tarmon.

Taas liikkuu tuttu, tumma laine ja muodon määrätyn saa alkuaine: kuin nälkiintynyt haamu
nyt luolistansa kansa käy, vaan toivottomuutta ei näy. Sen silmiin siintää aamu!

JÄKÄLÄKAUSI

Näin huimia hyppyjä tehty ei esihistorialliseen aikaan: kivikaudesta pronssikautehen vain ja
pronssista raudan taikaan.

Elo eestyi porras portaalta;
hyvä hiljakseen tuli. Joskaan
ei suuria vuossadat tuoneetkaan,
ei taannuttu sentään koskaan:

Alas loikkasi ihminen oksaltaan
ja pähkinät suustaan sylkäs,
tult' iski, ja kirveen ja kuokan keks',
ja villin luontonsa hylkäs;

ja kaskea kaasi ja muokkasi maan,
nai, huoli ja kartutti kansaa.
Oli herransa luonto, ja niskassaan
ei vertaisensa ansaa.

Ja niin edespäin ja niin edespäin,
kunis kulta-aikahan tultiin,
hyvinvointi kun versoi ja varallisuus,
koko mailma kun upposi kulttiin,

(ja osatta orjat jäivät vain!) niin silloin, silloin se palas: esiaikain vaisto ja ihminen taas
nelinkontin kulkea halas.

Ja taapäin harppasi kerrassaan

ihan alkutilaansa: paiskas
raut'-anturan alle kulttuurin,
sen raakalaisena raiskas.

Ja ihmiskunta kuin muinen taas pian oksilla istuu ja puree jäkäläänsä ja puuta ja pähkinää,
ja mennyttä suuruutta suree.

MIKSEI?

Juhlapuheet, runot, loihdut miksei kautta maan nyt kaiu, liehu liput, syty soihdut,
riemuhuudot hurjat raiu?

Miksei parvekkeilta pauhaa
pormestarit, virkaherrat,
toivo onnea ja rauhaa
niinkuin muinen monet kerrat?

Miksei immet valkopuvuin,
valkolakein laita kujaa,
lapset solmi sataluvuin
kukkavaulaa lemmenlujaa?

Miksei rasvakulhot räisky
toreilla ja katuloilla,
kädet kuumeiset ei läisky
niinkuin usein ennen noilla,

milloin mikin tapahtuma hersytteli juhlan julki, milloin mikin ryssän ruma syntyi taikka
kuoloon kulki?

(Tarkoitan vain ruunupäitä.)
Miks nyt kerma maan niin mykkää,
miksei vapauden häitä
joka herrassuoni sykkää?

Onhan noussut notkostansa,
orjuutensa inhan alta
kauan kahlehdittu kansa,
saatu kansa, kansanvalta.

Irrallansa esiintyyhän
leijona nyt Suomen uhkee.
Siinä vasta riemun syyhän.
Miksei siis se ilmi puhkee?

Miksei ala juhla arkeen?
Vaiko vallasväki vait' on
siksi että kouran kärkeen
kautta saatu vapauslait on:

Siksi että *työläis*-nyrkki
vuosisatain kaiteet katkas,
ruostuneet pois romut tyrkki,
pulman raskaan *kansa* ratkas?

Hurraisi kai herraskansa
toisellinen jos vain tapaus,
tuttua jos taivaltansa
idästä ois tullut "vapaus".

VIATTOMAIN VERI

(KERENSKIN OFFENSIIVI)

Ennenpitkää itse seuraat, hurmahenki, uhrejasi, jotka valhevallallasi kuoloon johdatit kuin teuraat.

Ennenpitkää teitä, jotka ihmishengell' arpaa löitte, jotka varkain maanne möitte, raastaa koston korppikotka.

Tuomionne tuskat siittää. Kavahtakaa: syypäät kaunaan, syypäät synkkään verisaunaan; kohta saatte sadon niittää.

Hurmevuohon hukkuissansa, astuessaan piilun alle huutaa koko maailmalle kadotukseen käyvä kansa:

— Nähkää, jotka jälkeen jätte, nähkää kuinka kullaan hintaan veitsi lyödään kansan rintaan, henkitoreissaan min näätte.

Koston perinnöksi saatte. Tulokoon viatonten veri päälle syyllisten kuin meri. Kostakaatte, kostakaatte! —

RISTINPUUSSA

Nälkä, tuli, rauta, teräs Idän ihmismassaa muokkaa. Hiilet, joita herjat keräs, kärventää nyt työläisluokkaa, jolle vapauden sato on vain piina, perikato.

Tahtoi rauhaa pohjakerta, sopu sydämet sen täytti, Kammos kansa kalmaa, verta, veljestyin se suunnan näytti, mistä hyveen juuret juontuu, mistä kansain onni luontuu.

Mutta inhat yöllä roikkui kiskurien korppiparvet, sotaa syylliset nuo koikkui, vaikka vuoti vanhat arvet, vaikka kuolinvaivaa poti kansa kahlittu, mi soti.

Kädet pyövelein sen paiskas ikikadotuksen nieluun, Idän ihmismassan raiskas, työnsi kalvan kansan sieluun, naulas rodun ristinpuuhun, heitti heimon surman suuhun.

Verta valuva vain haamu on nyt kaunis kansa kevään. Lyhyeen loppui armas aamu sorron säähän synkkenevään. Idän rajasta niin rajaan hiipi kauhu joka majaan.

7/9.

VAPAUDEN VAIPUESSA

(ROVANIEMILÄISESSÄ JUHLASSA 9/9)

Taas tuttu toistuvi tapaus: jo kumouslaine laantuu, verivirtoihin vaipuu vapaus tai toivottomuudeksi taantuu, taas saaliikseen saa sortajat maan, taas kansain tahto tallataan ja kansain kaunein kaipuu.

Ei ihmisyyttä saa haastaa. Tuliputket ne vain, ne paukkaa. Tuho, turmio kansoja raastaa, sotaratsut raivoten laukkaa, yhä työssä, yhä työssä on luurankomies, koko maailma on kuin helvetinlies, koko maailma hurmeessa huokaa.

On kuin olis kaikki turhaa mikä kannusti eespäin jo ammoin, vain kurjuutta, kulttuurimurhaa nyt tarjoo katsomo kammoin, on kuin kaikk' ahmaisi hävitystyö, kuin uhkaisi ihmiskuntaa yö ja kaikkinielävä kaaos.

Ja on kuin kahlitut kansat iäks jäisivät onnettomuuteen, samat seuraisi ikeet ja ansat sukukuntaa aikahan uuteen, ja on kuin vaipunut voima se ois, halk' oihkeen mi yksin johtaa vois sopusointuun sorretut joukot.

Se voima, min yhteysaate proletaarein sieluihin siitti, jota heijasti veripunavaate, joka joukot yhtehen liitti, joka veljiksi kaikki kahlitut loi, joka uskallusta ja intoa soi — sekö raukes ja ratkes ja riutui?

Sekö pirstautui vihan muuriin ja veljesvainohon vaipui, kyy kostonko iski sen juuriin, sekö hurmehuuruihin haipui, proletaaritko polkien oikeuden kulon kaamean, synkeän syttivät sen, koko ihmiskuntaa mi uhkaa?

Ei, ei! Ei pyövelintyöhön pala työläisarmeijan aatos. Ei, ei! Näet turmion yöhön ikirauhaa sen toistihan paatos, ja hartaimmin kuin milloinkaan pyhä kutsu nyt käy yli merten ja maan: proletaarit, te yhtehen käykää!

Yli raunioiden ja tuhkein, yli kuolemankenttäin laajain, korahduksien halki ja uhkain, läpi pistinmetsäin taajain käy kultalangat jo veljeyden, kuin kyyhky leijaa ihmeinen ylösnousemuksen henki.

Ja vaikka nyt vapaus vaipuu verivirtaan ja vainoon ja vaivaan, ei kaiko kansojen kaipuu, ovet aukeevat onnemme taivaan toki kerran, ja kerran kantavi myös sadon kauniin, kahlittu joukko, sun työs napapiirillä Pohjolan öisen.

SYYS

Käy koivu jo keltaan, saa ruostetta raita, yön varjossa vaanii syys synkkä ja saita, nukat nurmien tallaa, valon varjoilla kaihtaa, väriaaltojen aarteet hämärvaljuiksi vaihtaa. Pian kaikki, mi luo, mikä liikkuu ja sykkää, on murskana maassa, on mennyttä, mykkää.

Ja hän, joka juhlaa kesän kerkeän vietti, joka autuast' arpaa ajan kiehtovan mielti, jota hurmas ja huumas sulot allaan ja yllään, koki rinnassa riemun niin kaipiokyllään, myös hänkin nyt huokaa: oi, mikä harmaus, näin kaikotko kaunein sa sieluni armaus?

Vain virvaako valkeus, jota silmäni ahmas, katinkultaako kauneus, jota kourani kahmas, ja hurmio, huuma, mi päihdytti pääni, sekö jälkeäkään jätä ei elämäni; ilo, kauneus, kaikki mi soi sekä helkkää, sekö virvaa ja harhaa ja haavetta pelkkää?

Mut hän, joka uurtaa ja puurtavi yössä, joka lapsesta saakk' oli juhtana työssä, joka kuuli kun kutsui kevät kertakin suuri: — On hetkesi lyönyt nyt, raataja, juuri, jo kahleesi kätkee, jo kaikkovi kurjuus, elos onnettomuus ja sen orpous, nurjuus!

Hänet syys havauttaa niin kolkkihon arkeen; yhä jäljell' on ies pakon kahlivan, kärkeen, kuin ennenkin eessä on nälkä ja puutos, tuhon, turmion toi vain uskottu muutos: kuin ennenkin taas sadon kiskuri korjaa, kuin nyt ei koskaan ilkuttu orjaa.

Syys harmaja hälle nyt ruumiillistettu on onnettomuus, on kaunainen pettu, on nyrkki, mi nousee on raippa, mi raastaa, on häijyintä herjaa ja syytöstä, saastaa. Näin harmaana konsaan koittiko ennen syys ankea aikojen ammoisten mennen?

Ei, ei! Unest' auvon taas orjahan heräs, kun kylminä kiiluivat rauta ja teräs, kun oikeus syösty oli pistimen nenään, oli vaalittu vapaus raunio enään, kun valmistuin väen nääntyvän niittoon kera vieraan sai tyyli kiskuri liittoon.

Niin, häntä, mi uurtaa ja puurtavi työssä, tuho, turmio uhkaa syyssynkässä yössä. Mut kauaksi katsoin halk' usvan ja häivän hänen silmäänsä siintää yhä pilkahdus päivän; se sammunut ei, taa pilvein se sai vaan, huku hurmeeseen ei valkeus taivaan.

Ei pistinten metsään, tuliputkien pauhuun, väkivaltahan ei, ei kuoleman kauhuun se ehdy, mi elää yll' aikojen: *aate*. Halk' ahdistuksen vie punavaate polon poljetun, nälkään nääntyvän uuteen ajan armahan auvoon ja onnellisuuteen.

Ja vaikkakin kahlaa hän kynelemerta ja askeleet allaan tiukkuvat verta, niin taannu hän ei ei sorru hän surren, vaan nyrkkiä puistain ja hammasta purren hän maassakin ryömien rientävi loittoon ikivoittohon työn, ikihuomenen koittoon!

VAPAUSHUMUSSA

Nälän vaivoissa "vapaus" pilkkaa. Ei nälkäinen siitä piittaa. On juhlapuhe mi viittaa tulevaisuuteen, kuin petosta pelkkää. Sana sorvattu korvassa helkkää, mut kurjuutta kuulijan sielussa silkkaa.

Katinkullasta ei olosuhteet käy kauniimmiksi; ne ovat yhä yhtä kolkot ja kovat. ja riemujen raikuen, soidessa soiton suru kaihtavi kaukomaalimme loiton, jää jälelle arki ja ankeat puhteet.

Humu huumaava huijausta! Hän, jolla on ryysyt yllään, selän kääntävi riemuille kyllään ja mykkänä miettii ja hautoo ja pohtii. Kenties mitä vielä hän tohtii, jos kaikki on puijausta!

LAPPI

(VAALIVOITTO)

Jo revontulten mailla koi kirkas kajastaa ja valkeutt' ei vailla yön ilkeänkään maa, maa hankien ja hallan, maa jänkkäin jäätävään alt' talven taikavallan käy päiväyttänsä päin.

Kun muuall' aine laantuu ja vaipuu vaahtopää ja myrskyn eellä taantuu kautt' aavan ajan sää, niin Lappi, Lappi ryntää kuin virta vaaroiltaan ja uoman uuden kyntää halk' usvan, erämaan.

Maa loihtujen ja taikain, maa perimmäisen yön, nyt vartija on aikain, maa aatteen ja työn: henk' ylösnousemuksen sen syöpyi sisimpään, se alhost' alennuksen käy uuteen elämään.

Jo revontulten mailla koi kirkas kajastaa. — Ja Lapin lasten lailla kun nousee koko maa: sen työläisluokka suuri, niin koittaa Suomen koi ja suistuu sorron muuri ja voiton virsi soi.

IDÄN JÄTTI

(MARRASKUUN KUMOUS)

Kuin jätti, mi maahan kaatuessaan sai uusia voimia mullasta maan, niin myös joka iskusta karttui Idän kansan voima ja vartevuus. Se taas eho, urhea, uljas ja uus, uus haltio vaivasta varttui.

Taas vellovat valtavat pohjaveet. Itä raadeltu, raiskattu ihmeitä teet, taas heität jo haastekintaan perihirviön naamaan, mi vertasi joi, kuin moukari iskevi nyrkkisi, oi, taas Molokin mustaan rintaan.

On kuin jyly taivaan synkeä sois.
Luot uutta ja hetkessä raivaat pois
mitä vääryysvuossadat toivat.
Valat valtion kaavaan uutehen,
verin piirretyt pyyhkit sä säännöt sen,
jotk' onnettomuutesi loivat.

Pois puoskarit laaset sa luihut nuo, mätäpaiseita jotk' yhä uusia luo, pois siivoat sankarit sanain, nuo kylläät ja valheiset vaahtosuut, papit pääoman, riiston ja veijarit muut, tuhon tuojat ja mahtajat manain.

Kuin kuumeessa laaset sa kaikki pois mikä vain elon terveen esteenä ois. Panet paperikamat sa kasaan, panet paperilait ja laitokset, romut ruhkaksi ruhjot sa ruosteiset ja jaoitat maan tasaan.

Suot elämän itsensä laatia lait. Mik' on ollutta mennyttä — olkohon vait. Ovat entiskaavat jo kuolleet. — Olet elämä itse! Kantakohon jalo kaipuus kasvun, mi lastesi on, niin paljon jotk' ovat huolleet!

RAUHA

(ENNEN BRESTIÄ)

Verikarvainen peto talttuu, ase iskevä laskeutuu, tuli tykkein vaieten sammuu, kita helvetin sulkeutuu.

Yli Europan kirkkotarhan,
yli jättihautausmaan
sovun enkelin siipi siukuu,
pyhä viesti nyt vierivi vaan.

Maa, kätkevä multihinsa
luut valkeat miljoonain,
veriruskea, rauhan virven
nyt vehreän versovi vain.

Mitä voineet ei tuhotoimet,
teräs, rauta ei ratkaissut,
sen jaksoi joukkotahto:
Odan kauhean katkaissut

on työläismaailman mahti,
kädet karkeat, känsäkkäät.
Väen herjatun hengen hehku
elon murskasi jäytävät jäät.

Väen herjatun hengen suuruus tuhon, turmion kammitsoi, verihurttain hillitsi huumen, ajan uuden syntyä soi!

II

TULIVUORI

Tulella paasien povessa ei ole tilaa, ahdas on aikakausien kaava, hehkuva laava ilmoille pyrkii, kussa on maailma aava. Kaitkaa teitänne kääpiöt maaemon pinnalla, vuoren rinnalla, muuten te maksatte henkenne hinnalla huolettomuuden; uumenten uhma ei ymmärrä pilaa!

Kaikaa maan alta ankara jymy
kamppailusta.
Siinä on orjan huohotusta,
orjan, mi iskee elämän usta.
Kuulkaa, tuomion ääni on syvyyden soitossa
loitossa,
kaarneena kaikuva hävityksen hetkien koitossa,
jahka on joutuva aika!
Katoava kerta on kepeä huultenne hymy.

Allanne maaperä vavahtaen viippuu.
Vuoren peikko on yössä
työssä.
Vielä on kummitus kalliokapalovyössä.
Mut ken tietää, kosk' on se katki?
Pian lie pitimet piukimmatki
pirstoina ratki.
Kaitkaa teitänne kääpiöt, kenties
hetkestä henkenne riippuu!

SPARTACUS

Noin minne kilvan rientää Rooman väki nyt juhla-asussansa, miehet, naiset? On jotain ilmassa, sen selvään näki, suott' eivät jalkeill' ole roomalaiset. Kai saapunut on voitonviesti juuri tai palaa taistelusta urho suuri ja kansa riemujuhlaan kiiruhtaapi. Ei. Muualla nyt ompi miesten mielet ja muusta kiihkoin haastaa naisten kielet, uus' ilmiö nyt kansaa kannustaapi.

Jos korvaas heristät, niin kuulet varmaan sa sanan yhden puheensorinasta muit' äänekkäämmän, kuulet nimen armaan, mi kaduilla ei lakkaa kaikumasta. On *Spartacus* se. Hän, tuo miekkamiesi, min nimen joka lapsikin jo tiesi, min maine kaikui kautta Rooman rajain, hän sirkuksessa näyttää taitoansa, ja sinne rientää ylhäiset nyt ajain ja kintereillä kiiruhtaapi kansa.

Täpötäynnä on sirkus, pää päässä on kiinni. Mitä ylhäistä tarjoo, suur Rooma, on siellä, mitä alhaista kätkee, nyt käynyt on esiin. Ja vuoronsa jälkeen gladiaattorit astuu verileikkiin, mi vartoo; pedot luolista karkaa vihankiehuvin kimmoin asenieikkoja kohti; ja kanteleitten ja harppujen helkkyin pian raivosta riehuiin tointoiseensa iskee erämaiden kauhu ja käyttäjä kalvan.

Puna hurmeinen värjää jo tanteren hiekkaa ja ulvonta viiltää verihuuraista ilmaa; pää murskana horjuu peto voimakas, villi, ja vainaana viedään asemiesi, min miekka iäks kirposi kirkas.

Mut voittamatonta yhä sankarta illan väki malttamaton vait' istuen vartoo.

Jo verho aukee ja Spartacus astuvi areenalle. Ja niinkuin virta, min tokeet raukee, nyt vapaana ryöpsähti suosion vuo, vapis marmoripylväät, kun kohisi tuo; hyvähuutojen meri, yli äyräitten vyöryvä, sankarin peri.

Ja kädessä kalpa hän seisovi tuossa päin pystyin, suosikki suosion vuossa; ei kerro suun hymy vainenkaan, ei otsansa sees, ei kauaksi tähtäävä katseensa ees mitä tuntevi hän povessaan.

Kuvapatsaana seissyt on näin tovin tuskin kuin vallassa loihdun, kun huomaa hän hiilinä hehkuvat silmät jo varjossa soihdun; ne kiitävät päin, käy leijona uhria kohti nyt näin.

Hän jättinä varttuu, kun kalpansa kahvaan tyynnä hän tarttuu, asu, ryhtinsä ties, hän ett' oli kiireestä kantahan mies, oli miekkamiesi, mi taitaen iski ja iskuja siesi.

Ja ottelu alkoi.

Peto voitosta varmana rohkeena ryntää päin uskallikkaa loikaten kerta, mut silloin säilä sen kylkeä kyntää ja vuolaasti tiukuu sen taljasta verta; ja tuskasta kiljuin ja häntäänsä puiden yhä päin epätoivonsa vimmoin se karkaa, mut turhaan: hiessä ja hurmeessa uiden peto voitettu kulkee kuoleman sarkaa.

Ja jälleen meuraa suosion myrsky ja ympäri illan urhoa kantaa väen valtaisen tyrsky, joll' ei ole rajaa, rantaa; ja harput helkkää ja kantelot kaikaa ja riemua pelkkää sulosävelet raikaa; ja ylhäiset impyät hehkuvin huumein hänet kietovat tuoksuvin laakeripauloin ja ruusuvauloin ja korvaansa kuiskivat kiehtovin kuumein olet suuri, sa untemme urho!

* * *

On koittanut viileä, äänetön yö, vain hiljaa Tiberin laine lyö, kuvan kuuhut luopi sen pintaan. Sen rantaa rientävi mykkä mies, min synkkänä hehkuu silmien lies ja raivo raastaa rintaa.

On öinen kulkijakummitus jumaloitu ja juhlistu Spartacus, tuo taikuri taidon ja voiman. Hän nyrkkiä puistain huohottaa, ja öinen tienoo kuulla saa kiron katkeran vain sekä soiman:

— Minä vihaan teitä, te houkkiot, kevytkenkäiset joutilasjoukkiot, sua vihaan ma, Rooma suuri, joka päivä on ainainen vihani uus, taa naamarin kaihtuva katkeruus kuin kyy mua puree juuri.

Sua vihaan ma surmatun äitini vuoksi, ja taaton, min hurme kuivihin juoksi, ja siksi, ma ett' olen orja. Valan lasna jo vannoin ja sen pidän myös, olen kostava, Rooma, ma sun tihutyös, sua vartoo säiläni sorja.

Jos kostoni viipyy, ei siksi se lie, mull' että on kukkasin kylvetty tie ja joukkojen suosio löyhä. Niin turhan tähden en kalpaani käytä, en kuoloa uhmaa, en ihmeitä näytä, niin sieluni ei ole köyhä.

Minä varron, koska mun hetkeni lyö, jona kaunein luontuu kätenni työ, jona taitoni tottaan näyttää. Sinis nostaa en saa naamiotain, sinis houkkain suosion vuoksi ma vain saan leikiten kalpaa käyttää.

* * *

Ja Spartacuksen hetki löi, löi koston kolkko tiima, ja yllä Rooman synkkä soi nyt vainon villi viima.

Hän nousi säkenöivin säin,
tuo miekkamiesi ylväs,
nous' orjain kanssa tuhanten,
mut hän on niiden pylväs.

Ja toden tiukan tuntea
sai Rooman kansa kauhuin,
kun katkeruuden karvas vuo
sen yli paisui pauhuin;

sen sydänjuureen saakka kun löi Spartacuksen kalpa, ja sankarkunnon ilmi toi areenan urho halpa.

Ja vaikka ristinkuolohon vei sankartiensä jylhä, niin elää hän ja henkensä, uus' taistons' ain on ylhä.

KÄSISSÄNSÄ KAIKKI KARTTUU

(TYÖVÄEN NÄYTTÄMÖN JUHLASSA)

Eespäin kaukomäärää kohti rientää työläisjoukko sankka, toteuttaa mitä pohti, pohja allaan varma, vankka.

Aina, aina eespäin ryntää,
taivu ei, ei taannu taaksi,
ihmisyiden pellon kyntää
kauneuden kasvumaaksi.

Vaikka raakalaisen maineen
yhteiskunta sille antoi,
vaikk' on itse orja aineen, —
ihanteita ilmi kantoi.

Aatteit' ahtamalla ahtoi,
janos hengen hekkumoita,
taiteen pyhätöitä tahtoi,
loi ja valvoi, vaali noita.

Käsissänsä kaikki karttuu, elävän saa hengen, elää: uusi yhteiskunta varttuu, huomenkellot heljät helää.

ERÄALLE TYÖVÄENTAITEILIJALLE

Mielin nuortein murrat kaiteen, vuosisatain rakentaman, vakaa luoja työläistaiteen, palvelija hengen saman, sielut synkenneet mi syttää kautta maiden niinkuin kulo. Esimerkkis elähyttää niinkuin kevätuulen tulo.

Aina työssä, aina työssä nään mä sun kuin kaivosmiehen hämärässä puolivyössä. Kyllyit kahlehditun tiehen, tylsään liikkumattomuuteen. Eespäin, eespäin vaikka vaivoin, irti vanhasta ja uuteen voimill' älyn, aatteen, aivoin.

Usko, joka vuoret siirtää, täyttää työläispoves hartaan, leiman luomuksiisi piirtää. Yli unohduksen partaan henkes hehkuva sun kantaa, osaveljes haltioittaa, viljoin virikkeitä antaa. Pohjakerta kanssas voittaa.

VALKEUDEN TIELLÄ

(TYÖVÄENOPISTON JUHLASSA)

Raa'aksi sen risti huhu, voimaa vain mi palvoi jylhää, jonk' ei ikikaipuut' ylhää ainoakaan piirre puhu.

Materian orjaks maine
pohjakerran kuulutteli,
alkuvaistoissaan mi eli
aatoksissaan aina aine.

Muodottomana mi työnty
liejun lailla tiedon tarhaan,
tallas jalkoihinsa parhaan,
vaalijaks vain vatsan myöntyi.

Mutta moitteet panetuksen
työläisluokka luotaan torjui
vaikka alla ikeen horjui,
vaikka alhoon alennuksen

aikakaus sen synkkä syysi, piili povessa sen yhä kaipuu kauneuden pyhä, hengen hekkumaa
se pyysi.

Valkamoille valon riensi,
tietoja ja totuutt' tahtoi,
sieluuns' aartehia ahtoi,
iäisikävöinnin liensi.

Penkoi luotteet pölyn alta,
huuhtoi kultaa kuonast' aikain,
omikseen sai salat taikain.
Nousi porras portahalta,

nousee, kunnes kulmillansa voitonlehvä vehryt häilyy, kunnes suuri päivä päilyy, kunnes
kahleitta on kansa.

TYÖN NUORISO

Työnnuoriso, oi, sinut nousevan nään kuin satujen sankarin seppelepään, kuin taikurin
ihmetarun, nään nousevan äärestä ankaran työn, nään nousevan alhosta aikasi yön ja
kostavan kohtalos karun.

Nään eellimmäisenä taistelohon sinun syöksyvän, kuss' sota kiihkehin on, kuss'
soi terät kalskuvat kalpain, kuss' uhreja vaativin, vaikein lie joka askel, mi
vitkaan voittohon vie rivit rohkeet ja hartahat halpain.

Sinut kiilankärkenä painuvan nään läpi ennakkoluulojen jäytävän jään, läpi valheen
vuossata-vuoren, nään kairana kiertyvän vankimpaan ikimuuriin henkeä salpaavaan, nään
pirstovan kahlivan kuoren.

Ja suinpäin suistavan pylväiltään kuvat haalistuneet, kuvat haurahat nään
epäjumalten ammoisten aikain, nään riistävän verhot värjätyt pois
tekohurskauden, jotk' kilpenä ois vain väärinä öisien taikain.

Perut poistavan keskiajan kaamean tuon, tyrehyttävän sielujen kärsimysvuon, alas iskevän
alttarit saastain, pois piinapenkit raivaavan, pois piinaajat myös laasevan kirot kirkon
katkerat raastain.

Näen, nuoriso työn, sinun lyövän myös ikikahlijas, itsensä Mammonan. Työs on
suurin se, nuoriso valpas. Kuin kuolemankaarti sa karkaavat päin eturinnassa
rientäin sa ryntäät näin, on iskevin aina sun kalpas.

Etujoukkona orjain armeijan, koko kärsivän työläismaailman vihit itses sä sankarityöhön:
lyöt Mammonan maahan, ja kahleistaan käsin känsäisin kirvoitat sorretut maan, lyöt kuin tuli
pitkäisen yöhön.

PYRI PINNALLE

Lyhyt hetkesi heljänä hehku, pala puhdasta, kirkasta tulta! Ei laatuun käy kytö miilun, pois
päältäsi kuona ja multa!

Lyhyt hetkesi heljänä hehku!
Tuli tuskan ja katkeruuden

yös synkeän kirkastakoon:
nääät määräsipään pyhän, uuden.

Lyhyt hetkesi heljänä hehku! pyri pinnalle, nouse ja riennä ylös alhosta onnettomuuden,
kova kohtalos, ystävä, liennä!

SONETTI

Jo iltakellon ääni kajahtaa ja työstä palaa niukan palkan saajat, on paidat märät, hiki hajahtaa
ja jäykät ovat jäntereet ja raajat.

Taas sänkipaljaina on sarat laajat, on sirpill' ollut paljo purtavaa. Maa alaston ja kuhilaat
myös taajat, ne tiukkaa kättentyötä todistaa.

Ja huomispäivä jälleen hiessä uidaan, kun varhain aamusta jo riittä puidaan, ja päivät
seuraavat ja viikot, kuut.

Ja rikkaan aitta täyttyy kukkuralleen, mut palkan niukan suo hän uurtajalleen, pui riittä
raataja, saa sadon muut.

SORASOINTU

Suvinen yö.

Lännessä ei ole enää ruskoakaan.

Kaukana yksinäisellä luodolla makaan.

Eväitään kalakaveri syrjässä syö.

Torkun koiranunta. Ei häiritse mikään.

Aatos haihata ei nyt huomisen huoleen.

Tyynnä tirkistelen kuin hurskas ikään
taivaan puoleen.

Mutta muuta en nää kuin nuotiomme
sauhua karttaen kiertävän hyttysparven,
iltatähden, ja kaidan kuun kuin sarven; —
suuren suur ei taivaasta nautintomme.

Suljen silmäni siis ja kuuntelen kuikkaa, jossain virstojen päässä mi luikkaa taikka kuinka
huojuu maininki sanaan luodon rantaan. Rintaa tyynnyttää tää tuokio lauha, torkahtaneen
luonnon riutuva rauha. On kuin kaukana onnensaarella oisin, on kuin unhoittaa muun
maailman voisin, elää ristiriitoja, vaivoja vailla onneni mailla.

Mutta heitä, heitä, ihminen, haaveet!
Ympärilläsi yrmivät ilkeät aaveet.

Ah, sorasointu sai pian aatoksiini: Varkain kurkistan näet kumppaniini: istuu paadella mies
ja nyt ähkien kaivaa kukkaroaan, jota ainainen vajaa vaivaa, penkoo pennosiaan ja pohtii ja
noituu, kunnes kulmilleen niin katkera koituu huolenpiirre, että katseeni käännän, liikahdan
ja kuin unest' elpyen äännän, jolloin toivottoman hän touhunsu heittää, vääntyy kyljelleen,
pään sääskiltä peittää, laillani vuorostaan on nukkuvanaan.

Valvon raskain mielin, mietin ja manaan.

Sirpaleina on hauras, haihtuva haave. Kurkkii täälläkin siis elon arkisen aave, iskee
ihmisen sieluun niinkuin haukka. Kuin lelu särkyvä on vain ihmisraukka: nyyhkyttää elon
nurjuutta päivät ja puhteet, kun rusikoivat häntä sen surkeat suhteet, oihkii orjana niiden, on
vaivansa vanki. Mut ei herruuttakaan olosuhteitten hanki.

ROCHDALEN KANKURIT

Ei totuus kaipaa kultakehtoa, sen kuuluttaja seimessä voi maata, ei suuruutt' yksin loisto luoda saata, voi varjostakin valo virrata.

Ei prameutta sukutaulujen
Rochdalen miehilläkään, kankureina
he raatoi, rehki työstä kalvenneina,
myös työttömyyden tuskat tuntien.

He pohjakertaa olivat jos ken,
ja tuskin heistä neronleima loisti,
kai kasvot tuskan kärsityn vain toisti
ja kuvan näytti kurjan nälkäisen.

Mut tuskan kautta aika johtikin
suurtyöhön heidät, ahdistuksen paino
ja elonkurjuus, köyhyys, riisto, vaino
se vihki miehet urhontoimihin.

He ylvään auvonaatteen ilmi toi,
niin yksinkertaisen ja siksi suuren,
se kärsimyksistä kuin juonti juuren,
siit' elinvoiman sai, ja lohdun loi.

He osoittivat mitä heikko voi, kun yhteen käy hän kanssa osaveikkoin: on joukko murtumaton mahti heikkoin, kun yhteisonnea se ihanno!

KIRJALTAJA

I.

Ahtaassa komerossaan kyyröttää kuin pöytään kiinnikasvaneena munkki. Tukkaansa tuiskeinut on aika luntaan, on otsa kurttuinen ja käsi raukee töintuskin liikuttaa voi hanhensulkaa, mi raamattua pergamenttiin piirtää. Niin kauan kopioinut on hän sanaa, on koko ihmisiän kirjoittanut; on vuodenajat vaihtuneet, ja vuodet, vuosikymmenet jo vierineet on unhoon ja niiden kanssa kynämiehen miehuus. Mut keskeneräinen on yhä työnsä, on pipliansa tuskin puolitiessään, ja käsi käskienkin vaapertelee kuin etana, ja silmät samentuneet vain vaivoin sanan sanast' erottavat.

Ah' nopsempaan kuin kynä, aika rientää! Sen syömin suruisin myös vanhus huomaa, kun rauhaan raihmainen jo ruumis halaa, kun kädest' uupuneesta kynä kirpoo ja harmaa päänsä rinnallensa riutuu. Mut huoleen haikeahan ylhäältä hän anoo auvoa ja armahdusta:

— Oi, vallat taivahan, te avuks tulkaa ja puolestani liikutelkaa sulkaa! On teidän vallassanne ihme näyttää ja tekopuoli tehtäväni täyttää. Ah, kerskaust' ei kestä elontyöni: kuin orja raadoin päiväni ja yöni, mut hiiri synnytä ei vuotta — vahto on ihmisvoima vain ja ihmistahto. —

Vaan korvaa kallista ei kaikkivalta ja orjaa vapahda ei vaivan alta.

II.

Kuin titaani tarun, tuo ainoa Olympon jumala, jolla sydän rinnassa säälivä sykki, mi näki kuink' ihmiset eksyivät yössään ja sokkoina sortuivat elämäntyössään; kuin titaani tarun, mi lohduksi ihmislapsien vaivaan tulen lennätti liedeltä taivaan, mut koston Zeun koki kohtalon itse niin kaamean, karun, — kuin uljas, uhmiva titaani tarun mies Mainzin sa myös teit sankarityös, teon taivaita hipovan, valtavan, välkeen, min vertaist' ei tehty sen jälkeen. Kuin titaani myös sä olit valtava työssä, kun siivillä siunasit Sanan, tuhatvuosien mennen mi rampana maass' oli ryöminyt ennen, oli tuomittu kuoloon ihmisen lailla ikimuotoa vailla.

Nyt kuolematon sana ihmisen on, ajan, paikan kahle on katki. Maan ääristä ääriin kuin lintu se liittää, yli mertenkin kiittää ja, missä sen tielle on laadittu sulku, maan altakin siellä nyt käypi sen kulku, on lennossa ain' ajatuksilla, aatteilla kansottain maat kaukaisimmatkin, kaikki!

Mut palkkasi, palkkasi Mainzin mies? Kuin titaani tarun koit kohtalon karun, niin onneton, ohdakkeinenhan ties.

III.

Jo vuosisadat pitkät siitä siirtyi,
kun hanhensulin hitain kirjat piirtyi.

Myös jättisiivin siitä aika kulki,
kun kuolo Mainzin miehen silmät sulki.

Ja yhä valtavammaks joka hetki
saa sanan painetun nyt voittoretki.

Se tulvii koko yhteiskunnan yli,
ja kaikill' avoin aarteikas sen syli.

Se ihmisaatosten on templi ylväs,
on järjenriemukaari, — voitonpylväs.

Mut kallis on tuo muistomerkki huima!
Sen hinta tuhanten on tuska tuima.

Se tuhansien elinvoimat vaatii,
se kesken kuopataan, ken sitä laatii.

Sen rakentajat ratkeavat työssään.
Mut heitäkin se elähyttää yössään

ja viittaa alhost' ylös aamunkoittoon:
työnorja-mailman voittoon.

VUOSIORJA

Taas taakkasi heitit sa hetkeksi pois.
Tovi hengähtää sun suotiin.
Tovi lyhkäinen, ah, pian vierivä pois.
Pian saa elos entismuotiin.

Sama harmaus, henkes mi ammoin hyys,
sama painava pakkovuosi
on eessäsi taas: työläisyys.
Aik' ankara ei sua suosi.

Sama tolkuttomuus, sama toivottomuus
ja tuskainen tuijotus turha
taas alkaa entinen, alkaa uus
minän parhaimman raiskaus, murha.

Taas vitkat, viipyvät viikot saa
ja kuut ikipitkät ja ankeet;
saat uurastaa, yhä uurastaa,
kunis kurjana kuoppahas lankeet.

Ilo ansion ei, ei tyydytys työn
sykäyttävä syöntäsi täytä.
Sama ain' olet astuja arjen ja yön,
sääs synkk' ei seestyvän näytä.

Kuva karmivin, karkein ja runnelluin
olet vain sa nyt luomisen herran:
tapat juhtana riittä sa suitsissa suin
joskoht' olit ihminen kerran.

Tapat rikkaan riittä, mut itse sä jäät
yhä köyhää köyhemmäksi.
Näkörannassa raihnaan miersi näät;
siin' on mitä työstäsi läksi.

Tai kenties kukkuratäysi jo on
viho viimein malja sun malttis,
osans' ottaa luonto jo lahjomaton,
lyöt, lyöty, jo viimein valttis.

Ja vuossatakahlees katkaiset,
elon tartut jo runsaussarveen,
käden käänteessä kohtalos ratkaiset,
käyt päivänlapsien parveen.

Tai — taas nuo viipyvät viikot saa
ja kuut ikipitkät ja ankeet,
saat uurastaa, yhä uurastaa,
kunis kurjana kuoppahas lankeet.

NÄLKÄISTEN KATSEET

Sitä ei ole tarvis niin tarkkaan nähdä, voi johtopäätöksen muutenkin tehdä, isän nälkäisen
yks' ilme ramee, yks' äidin ja lapsen silmäys samee, ne enemmän kuin puhe pitkäkin haastaa,
ne sydäntä raastaa.

Ne kertovat vaivoista vaikeimmista, ne haastavat herjasta, loukkauksista ja tuskasta, jonka
jo lapsi peri, jota suoniinsa istutti äitinsä veri, joka polvesta polveen kuin sairaus siirtyi, löi
leiman ja muotoon syöpyen piirtyi;

ne piinasta puhuu, ne syytöstä syytää isän ilmeistä, katseista kalvaista perheen. Sato
kaunainen, katkera aikamme erheen: viha, vimma, ne niiss' ulospääsyä pyytää!

MIEROON

Ens kertaa kerjuulle suori emo lapsostaan. Mikä haikeus näin häätää mierothon nuori! Mut
ankara, ah, elon vaikeus.

Mitä auttaa uuraus sitkee
ja lempi ja hellyys ja armaus,
kodin köyhän kun kylmille kitkee
kovan kohtalon hyytävä harmaus.

Aja mierothon vain ketä lemmit, side kaunein katkaise, rukka! Poves vaijenna ääni! Jos
emmit, viho viimeinen vie kotis hukka.

TAPATURMA

Kohtalon nyrkkiin raakaan ratkesi raskas tiesi, harmaahapsinen miesi. Toit osas elämän vaakaan: juhtana uursit ja puursit kehdesta hautaan saakka; tuttuhan sulle taakka. Mutta jos kuinkakin uursit, ain yht' ankara retkes: turvaa taannut ei työsi, vaikk' oli eessä jo yösi. Ankeat iltahetkes, rauhaa suoneet ne eivät: känsäkättesi teelmät, vuosikymmenten heelmät — kaiken riistäjät veivät.

Hoipersit halk' okahiston turhaan tuskien yöstä. Palkaksi paljosta työstä sait vain armopiston.

Toit osas elämän vaakaan, harmaahapsinen miesi. Ratkesi raihnas tiesi kohtalon nyrkkiin raakaan.

TAKSVÄRKISTÄ KOTIIN

On miehen hartiat lyyssä kuin oisi hän ollut käsiryssä ja selkäänsä saanut.

Ja hevonen perässä laahustaa
kuin oisi sen työnä
raahustaa
koko kulmakuntaa.

Taksvärkistä kumpikin palajaa.
On myöhäinen ilta.
Ne halajaa
yöpuulleen päästä.

Ja kumpikin vaiti nurisee:
sais syödä ja maata.
Maha kurisee
ja raihnas on ruumis.

Mut virstoja vielä matkaa on,
ja työläs tietä
nyt jatkaa on,
kun voimat on menneet.

MESTARITUOTTEITA

Joka päivä ne nään, joka päivä ne nään, nään lesken ja neljä lasta, nään kalpean, kelmeän perheen tuon. Sepä katseltavaa on vasta.

Tuo suuri taituri, Nälkä, on
nuo taidetuotteet luonut
ja syvintä, sisintä itseään
tosi-innoin ilmituonut.

Ah, yleisvaikutus ehjä tuo
on vähillä keinoilla saatu.
Ei koskaan konstikas, mutkainen
ole suuren taiteen laatu.

Ja väriä vaikka yhtä vain
se lauluihinsa käyttää, —
on aina se lempinyt harmaata —
niin ihmeitä ihan se näyttää.

Ei Michelangelo, Velazquez,

ei Meunier, eikä kukaan
lie sivellintä, ei talttaakaan
niin käyttänyt suorasukaan.

On äidin ja lasten piirteissä
koko ihmiskunnan kurjuus,
epätoivo ja tuska ja kärsimys:
koko aikakauden nurjuus.

Nälän leimaa kantava perhe tuo
ihan silmissä kasvaa ja karttuu
elon symboliksi synkäksi,
perikuvaksi kolkoksi varttuu.

Repaleissaan kalvas äiti se tuo ja nälkäiset nuo nulkit ajan totuutta julmaa julistavat kuin
lahjomattomat tulkit.

OLKOSI KALPA

"Oma vankihuoneensa ihminen on."
Pian päästä siis sinä salpa,
ovi aukaise, ah, ulos, onneton, käy.
Olet kahle, olkosi kalpa!

KYLÄN VANHUSVAINAJILLE

Kesken kaatanut teit' ei tuonen sirppi,
vaalenneen vei viljan vain mi vartos,
laihon kellastuneen, täys' kypsän niitti
hankien helmaan.

Uurtaen puurtaen halk' elon hyökypäiden,
otsa hiessä ja harteill' ankara taakka,
taivalsitte te kaukomaalia kohti
hankien helmaan.

Riemun raihnaan koitte, mut murheen runsaan,
kyynelein' ilon ostitte, ohdakkeinen,
työläs, tuskainen oli kaita polku
hankien helmaan.

Koht' on ummessa taas ura uurtamanne,
kautta korven kulkeva, koht' ei kukaan
tunne tietä, mi johti teidät unhoon
hankien helmaan.

Julki kuuluta ei näät mainettanne
hautakummulla patsaat, — sammalmättään
muistomerkiksi saatte matkastanne
hankien helmaan.

LUONNON ESTEITÄ

Eläessään Erkki-vainaa katkeruutta vieroi.
Pirtissänsä palellessaan kämmeniään hieroi,
Virkki, että isäntä se kyllä puita antaa,
jahka sataa lunta vain ja lahden kansi kantaa.

Mutta vierä viikkoja ja vierä vielä kuita,
vaelteli vuosiakin, mut ei tullut puita.
Pihtipielten puhki pohti itäpohja sisään.
Keuhkotauti tuima tarras köyhän perheen isään.

Yski päivän, yski toisen, kolmantena kaatui.
Takamaalla talon pinot mätäni ja maatui;
hevoset ei kerinneet tai rekikeli puuttui.
Erkin yskä itsepäinen jälkeläisiin juuttui.

NIINKUIN TUONEN JOUTSEN

Liukui niinkuin joutsen vanan velloin vesiin sinilaita venho kaislarannast' esiin.

Niinkuin tuonen joutsen
riens' se aavaa kohti.
Valkee ruumisarkku
venosesta hohti.

Arkuss' ikiuntaan
uinui tyttö nuori,
varhain valmihina
manan maille suori.

Järvi peilityyni,
sorja soutokeli,
paitahisasillaan
airoill' istui veli.

Silmää hivelevä,
kaunis, kaunis taulu,
luonto ympärillä
helkkyvä kuin laulu.

Mietteissäni silmään
matkuetta manan,
tytön kuolemasta
sain jo taannoin sanan:

Perheen liikalapsi
toisten tieltä kuoli;
syntymästään saakka
seuranansa huoli.

Peri taaton taudin,
koko suvun surun,
osaans' ootti, isos,
sai kuin lintu murun.

Köyhyys kielsi hoivan,
tauti riisti tarmon,
kunnes kutsutulleen
kuolo antoi armon.

Liian tuttu juttu,
joka päivän satu.
Samanlainen aina

Niinkuin tuonen joutsen halkoi vettä haaksi haihtuin etäisyyteen — vana jäi vain taaksi.

HAUTAPUHE

Sydäntalven sylin harmaan viime valkamakses sait sa, koirankurillasi varmaan kortteerin näin kylmän hait sa.

Tuumit, että koska elon
säätsä kolkoimmatkin koit jo,
voitit pahimmankin pelon,
näinkin loikoa nyt voit jo,

ilman että karsaat kielet kadehtien soimaa syytää, saavat rauhan ilkimielet, karu lähtös herjan hyytää.

Meille viime koiranjuonen
myös sä teit, kun viiman purren
saamme nyt sua tielle tuonen
pakkasessa saattaa surren.

Kaunaa emme kannasta,
kevyt tulkoon päälles hanki
päästyäsi pälkähästä,
pässinpäitten valpas vanki.

Uinuos vain siellä hyvin
alla valkovaipan välkeen,
olkoon nyt jo rauhas syvin
levottoman juoksus jälkeen.

Pahan palkan mailma antoi,
parempaa et saada voinut:
kiven kiven päälle kantoi,
mut et liioin liehakoinnut.

Kirventeli suola sanas,
ilkkus niinkuin puukko pisti,
olit pässinpäitten risti,
kummakos jos mailma manas.

Kärsinyt et elon iestä,
rakas sulle oma rata,
vaali tuo se koitti miestä,
tielläs salpaa kohta sata.

Viuhui pakon ruoska roima,
säälitön sua mailma suki,
kulki kintereilläs soima,
jätti turva, petti tuki.

Näit sä kuinka kahden puolen
taltutettuun petti tarmo
eessä raskaan elonhuolen.
Sulle vieras aina armo.

Pystynpään vain nostit pääsi,
hymyn taakse tuskan suljit,
tuomioitaan mailma sääsi,
ohi kuurona sa kuljit.

Mutta karttui kaunataakka,

varkain myrtyi mieles valpas,
työntyi poves pohjaan saakka
kiukun kyy, mi kuntos halpas.

Alkoi ahdistaa sun rintaas,
iskuvalmis ilkkus kuoli,
vaikka vielä näytit pintaas,
kalvoi sisimpääsi huoli.

Ennenkuin sa aavistitkaan,
roikuit ristinpuussa, rukka,
varmasti, joskohta vitkaan,
Sunkin uhmio vei hukka.

Mut ei meitä moite aja
kumpus ääreen, kuolevalla
kullakin jo tääll' on raja
ennenkuin on mullan alla.

Taltuit kun et muuta tainnut, huoahtaa vain surren saamme. Taivas tietäsi ei kainnut,
kaitkohon nyt kalma. Aammen.

LAUPEUDENSISAR

Lasin takaa porraspuilta katsahtaa sain potilasta: huokui kuolo kulmaluilta, kevätkukkehilta
vasta.

Kuumeisina silmät hohti,
sinikirkkaat äsken aivan,
polte poskipäillä pohti,
otsa huurtui hiestä vaivan.

Nuori neito tuskan yössä
hauraana kuin haavanlehti.
Ratkes rakkaudentyössä,
alkuun kun hän vasta ehti.

Kutsumustaan kuullen riensi
minne viittas raskas maali:
vaikeroivain vaivat liensi,
sairast' ihmiskuntaa vaali.

Hirvittävän taudin tiellä
liikkui niinkuin henki harras,
askel askeleelta siellä
vaani tuonen tumma parras.

Nöyränä näin uhriks antoi
nuoruutensa aarteet armaat.
Kärsivien kuormaa kantoi,
haihdutteli huolet harmaat.

Riensi kilpaa kalman kanssa,
saalistaan mi valvoi, vuotti.
Uskallikko! Innoissansa
liiaks' ihmisvoimaan luotti.

Ihmett' elämältään pyysi.
Todellisuus tiukka kosti,
nuoren elinvoiman hyysi,
päättään kolkko kuolo nosti.

Niinkuin lintu siipirikko

niinkuin vilun viemä kukka
lepäs lyöty uskalikko,
virui vuoteellaan nyt rukka.

Mutta vaikka huolenhuntu
samertuneet silmät saarsi,
vaikka tuiman tuskan tunto
kalpeit' ohimoita kaarsi;

vaikka vaiheill' elon rajan väsähtänyt henki häilyi — yllä raihnaan tomumajan niinkuin
sädekehä päilyi.

Puhki silmäin kuumekuoren
sielu kirkastunut hohti,
hyve hehkui poven nuoren,
kaikki uskaltaa mi tohti.

Säihkyi säteet sankarkunnon, jot' ei taistotanner tarjoo, jot' ei kaihda moite tunnon,
väkivallanteot varjoo.

1916

MUMMON VUOTEEN ÄÄRESSÄ

I.

On mummo väsähtänyt. Vuotehella hän päivätyönsä jälkeen levähtää, ja unelmansa kiittää
kaukaisella maall' aavistuksen, jot' ei silmä nää.

Niin raskas, pitkä oli päivätyönsä,
mi voimat vei, mut niukan heelmän toi;
sai raataa raukka päivät, huolla yönsä
ja olla onnellinen minkä voi.

Mut vaiheet kohtalon hän tyynnä kesti:
jos selkä köyrtyikin, niin mieli ei;
hänt' eloninto auttoi ainaisesti;
toi päivä lohdun minkä toinen vei.

Ja kylvö työn jos toikin hälle kadon
ja sai hän pettymyksen palkakseen,
niin toinen versoi, varttui, kantoi sadon
ja hääti huolen, kuivas kyyneleen.

Se lemmen oli. Harmaantuissa hasten
ja elonhämyn ehtiessä hän
näät sylhinsä sulkea sai lasten
ja lastenlasten lauman lempivän.

Se hänet ympäröi kuin ilta ehti. Ja mummon täytti onni autuain, kun ties hän että kasvoi
kaunis lehti, jos surkastuikin vanha varsi vain.

II.

Ei totta ole että mummo hourii, joskohta outoja nyt ongelmoita hän pohtii itsekseen ja virkkii
noita, kun kuolon kylmä käsi häntä kourii.

On tuhat mielikuvaa sielussansa
ja moni entismuisto mieleen palaa
ja moni haave nyt, mi hautui salaa,
käy päivänvaloon esiin piilostansa.

Hän nuorentuu ja uudellensa elää

taas lapsuutensa aikaa armahinta,
on silmä sees, on riemuraikas rinta,
ja toivonkannel kaunokieli helää.

Ja kohta helmass' on hän lemменkevään,
tuon ajan armaan: kaiken muun hän hylkää
ja aatoksissaan jumaloi vain ylkää
ja riutuu silmäpariin hymyilevään.

Käy yhä eespäin mummon mieteretki:
on morsian hän nyt, hääsoitot soivat
Ja laulu kaikaa, vieraat karkeloivat,
on hänen haaveittensa harras hetki.

Ja nyt hän on jo puoliso ja vaimo.
Ja pian muuttuu jälleen tuttu taulu:
jo kehto keinahtaa, soi tuutulaulu
ja pienokaista vaalii äiti aimo.

On valoa, mut on myös varjoakin,
niin ripeästi mennään myötämäki:
pian paareilla hän kalleimpansa näki;
ei auta: pohjaan kalkki katkerakin!

On varjoa, mut valkeuspa voittoa.
Hän tuskin huomaakaan kun kohtasillään
ja uusi polvi astuu ympärillään
jo uusi onnenaika armas koittaa. —

Niin uskoon mummo unelmoi. On hoppu häll' uudellensa elää kaikki vielä, kun kuolon
kulkuset jo soivat tiellä ja tuossa tuokioss' on kaikki loppu.

KUOLINMUOTOELLA

Ripitettiin Reeti rukka, valmisteltiin kuolon kehtoon, oli tullut heikon hukka, saavuttanut
sairas ehtoon.

Katsoi mies, mi tuskaan nääntyi,
puoliso ja lapsijoukkoon,
vielä valju katse kääntyi
kehdon puoleen pirtin loukkoon.

Katsoi, mieltä mielin karvain
onnetonta osaa mieron,
harmajaa niinkuin vain harvain,
pohti valtaa elon kieron.

Kaikki nyt niin päivänselvää:
houkan huolta, hukkatyötä,
tuskin aavonpäivää kelvää,
muuta ei kuin murhe myötä.

Varrotessa vaiva varttui,
murtui miehen mieli vankka,
pettymysten kuorma karttui,
huolenyö kun yltyi sankka.

Astui alla pakon ikeen
pyrki turhan tiensä päähän,
kunnes turtui tuskanhikeen,
eksyi epätoivon säähän.

Eikä noussut jalka enää,

vaiva jännervoimat halpas,
voittanut ei taudin tenää,
joka miehen matkan salpas.

Tuonen tummaan majaan käyden
riutunut nyt Reeti näki
kurjuutensa mitan täyden:
eessä köyhä kotiväki,

lapsilauma repaleinen, valju vaimo, puute, huoli, peru taival ohdakkeinen, itse vaikka väistyi, kuoli.

Aina sisimpäänsä saakka
karmi häntä tieto haikee,
että kantamansa taakka
omaisille jäi, tuo vaikee;

ettei kuolossakaan vielä ratkea tuo mieronpulma, vaan on vaimon, lasten tiellä sama elonuhka julma.

Mietti mielin ramein, valvoi, epätoivo kyynä puri, oma soima sorti, kalvoi, elon synkeyttä suri.

TORPAN TÄTI

Lakki päästä! Torpan Karo viime untaan uinahtaa. Pilkoin muistamasta varo harmaahasta vainajaa.

Miesmäinenhän oli kyllä
Karoliina tosiaan:
miestensaaapaat, — takki yllä,
naista sarkahame vaan.

Miesten toimissakin liikkui,
kynti, että kivet soi,
kuokka kämmenissään kiikkui,
ojat oivat lapioi.

Nuotανveto mielitöitään
vielä varsin vanhoillaan,
tuskin maltti maata öitään
kutuaikaan ainakaan.

Marraskuussa, kun jo jäässä
kiilui tyynet poukamat,
kiskoi nuottaa pakkassäässä,
että tauot naukuivat.

Aina asti eloniltaan
puolin päällisin kuin mies.
Mutta mitä pohjimmiltaan,
sitä vieras tuskin ties.

Mitä kätki ulkokuori,
mitä piili povessaan,
sen ties täysin yksin nuori
omaistensa polvi vaan.

Tiesi suuren lemmen saaja,
suku armas, omainen,
että naisen sydän laaja.
sykki alla kuoren sen.

Sydän harras, harvinainen,
jolle vieras itsekkyyks,
suvulleen mi sykki vainen,
suvun yksin olla pyys.

Sille, niin, hän uhriks' antoi
naisenpiirteet aikoinaan,
kun hän miehen kuorman kantoi
huoltain, puoltain orpojaan.

Kun ei kättä aurankurkeen,
kun ei kouraa kuokkahan,
nälkävuotten varjon surkeen
näit kuin seinän seisovan.

Katos pitkin pyörtäneitä
naisellisuus hento niin
raataessaan miesten töitä
aina voimiin viimeisiin.

Palkkanansa ainoana
vastalempi omaisten,
hellä katse, kaunis sana,
sopusointu yhteinen.

Lemmen liehtoi lempi julki,
kantoi kylvö kasvun tään:
hellät kädet silmät sulki
vaipussa vanhan pään.

Sai mit' ei saa rahallakaan moni manan matkamies: lemmen hoivan varman, vakaan.
Kaunis vainaja sun ties.

HASSU HANNU

Ison-Peltolan metsässä vahdittiin, ken konnantöihin saikaan; kulovalkea siellä syttyi näät joka viikko samaan aikaan.

Petäjikköä parasta polttanut
pahantekijä ain' oli palan,
kun sammutustöihin saavuttiin,
kyläläiset kun saarsivat alan.

Ei laatuun käynyt se kauempaa:
Iso-Peltola raivosta itki,
pui nyrkkiä, hihkui ja hyppeli
ja haiveniansa kitki.

Nimismiehen haukkui ja poliisin
ja lautamiehet vielä.
Se auttoi: mies joka talosta
pian kykki vahdissa siellä.

Meni päivä ja toinen ja kolmaskin,
ei mitään nähty, ei kuultu;
kanervikossa maattiin, sen kummempaa
kun siit' ei tulevan luultu.

Mut annahan olla, kun neljäs sai
nyt vartiopäivä kuuma
ja yltyi tuuli, niin toimeen taas
tuli turmantuojalle tuuma.

Yhtäkkiä keskeltä korpea
savupatsas synkeä nousi,
pian toinen ja kohta kolmaskin
sinitaivasta kohti sousti.

Oli metsä ilmiliekissä,
tuli levisi niinkuin laava;
oli päivä polttanut kanervat,
kuin ruutia vain oli naava.

Joka suunnalta riensivät vartijat
pian myös tuhopaikkaa kohti.
Kehä räiskyvä, korven korkuinen
tulijoiden silmihin hohti.

Ja keskellä kehää seiso i mies,
jota liekit jo nuolivat melkein, —
polo Hassu Hannu; hän kauan jo
oli kulkenut oudoin elkein.

Oli kulkenut hullun kirjoissa,
ja ehkei aivan suotta,
siit' asti kun Peltolasta hän
oli lähtenyt kesken vuotta.

Oli käsky kytkeä kiinni mies,
mut ken meni surman suuhun?
Tuli-ympyrä hehkuvan hohtava
yhä laajeni puusta puuhun.

Iso-Peltola turhaan nyrkkiä pui.
— Mene itse, virkahti joukko.
— Niin, niin, tule ruoskines renkisi luo!
myös lausahti kehästä houkko.

— Tule ruoskines hullun renkisi luo,
tule luokseni, ellet sä pelkää,
on tuttu sun raippasi; muistatko,
miten mäiky i se renkisi selkään?

Tuon päivän Peltola muistatko,
jona järjen päästäni puit sa,
jona heilutit kiskuri-valtikkaas
ja kiskurilakias luit sa?

On mulle se niinkuin eilinen,
on niinkuin eilen vasta
ma oisin kosta vannoen
pois lähtenyt Peltolasta. —

Iso-Peltola suuttuu suunniltaan,
hän ei näe selvää surmaa,
tulimuuria ei näe murhaavaa,
vaan ryntää kohti turmaa.

Ja ryskyen sortuvat suuret puut,
tuli räiskyy ja riehuu ja hohtaa.
Ei kenkään nää mitä tapahtuu,
kun toisensa kostajat kohtaa.

Talo Kontsaan kummalla nousi kuin kerskaton vaurauttaan, ja mahtavampaansa Kontsas ei tuntenut seudullaan.

Oli lippaat kultia täynnä
ja vainiot viljoja loi,
töpötäynn' oli aitat uhkeet,
salo riistaa ja laidunta soi.

Ja muut' ei Kontsaalla huolta
kuin tyttären naittaminen,
isän mahtavan moisen miehen
oli määrä saada sen.

Talo Pentin häämötti kaukaa
selän toiselta puolelta. Mies
oli raihnas ja vanha, mut maine
hänet opporikkaaksi ties.

Häll' arpa lankesi Kontsaan:
hän tyttären naikohon,
kun naimaikään immyt
vain ensin ehtinyt on.

Ei taaton aikeista tiennyt
ilonhuoleton impyinen,
heloposkinen hento Helka
koru Kejuva keväimen.

Omat häll' oli lapsenhaaveet,
hän kuunteli vain sydäntään,
kun kukkakumpuja kulki
tai mättäälle painoi pään.

Oli kisakumppaninaan
nuor' Unto rinnallaan,
soma, sorja nuorukainen,
hän vaikk' oli arvoltaan

vain renkipoika, min seuraan
oli uskottu immyt tuo.
Ah, nuoruus! Se kieltää kaiteet
ja esteet tieltään luo!

Ikä yhteen johti heidät,
oli nuoria kumpikin,
he katsoivat toistensa silmiin
ja toistensa sieluihin.

Ja outoja maailmoita
he löysivät toisistaan,
koki kumpikin riemun rikkaan
ja onnen autuaan.

Ja ystävydestä lemmen
sulokukkanen puhkesi näin
ja versoi ja varttui, kunnes
syys synkkä sen runteli jäin.

Kun kärjämatkalta kerran
palas Kontsas, hän vimmastuin
näki toistensa rinnoilla nuoret.
Kiros silloin hän kimmastuin.

Ei halpa palkkarenki
hänen eessään armoa saa,
hänet hääti hän pois, ja immen
hän salpasi telkien taa.

ja viimeiseksi viestin hän joudutti Pentin luo: jo huomenna, jos on nopsa, hän kihlamaljansa juo.

Ne juotiin, ja syksymyöhään
hää määräsi Kontsas. Kuin
unikulkija vain oli Helka
nyt tahdoin taltutetuin.

Ja syksyllä, kun jo riittyi
sinivellovat selkäveet,
talo Kontsaan riemusta raikui,
soi loitos hääsäveleet.

Mut karkeloidessansa,
läpi huuraisen ikkunan
näki nuori Pentin rouva
tutut piirteet pilkottavan.

Ne kutsui, ne käskei, ne kiehtoi,
ne vaatien vaativat luo.
Hänen korvissaan humu kuoli
ja vaikenä sävelten vuo.

Häähuoneesta hiipi hän hiljaa
ja kiitain kiiruhti pois
nyt Unnon uottavan luokse
kuin taiottu ollut hän ois.

He riensivät järven jäälle
kuun kultaista juovaa päin.
He aikoiko välttää vaaran
vai kuoloonko syöksyä näin?

Sitä ei taru kerro. Se jatkaa;
pian jäljillä karkurein
oli Kontsas kostaan vannoin.
Hän ratsasti suurin tein

läpi viidakon, rantaan vievän, ja kannusti ratsuaan suin päin alas riitejälle, yön yhden vanhalle vaan.

Ja hääväki, rantaan käyvä,
näki nyt näyn kauhuisan:
kuun juovaan upposi nuoret
kera kostavan Kontsahan.

Hilehautaam he kolmisin vaipui,
sees vilkkui tähtiyö
ja kummun kirkahan umpeen
loi hyytyvä talviyö.

Mut vieläkin — virkkivät vanhat
näät kuudanöinä kuin
mies railosta nousee ja nainen
kera käy päin hunnutetuin.

He toistensa rinnalla rientää
kuin kintereillään ois
yhä vaaniva vainohenki,
joka vieläkin turmaa tois.

Ja jää kun jäykkä paukkaa ja vonkuu ja vaikeroi, niin virkkivät vanhat: jälleen isän ankaran soima soi!

Jaanan Jannen suvun laatu suur' ei ollut: huorinsaatu niinkuin itse emo ennen.

Äiti joka loukon luuta,
säästämättä suikki suuta,
suikki suuta, tarjos muuta.

Isästä ei tiennyt kukaan,
herra toisen huhun mukaan,
toisen mukaan rantajätkä.

Jannen muodossa ei vikaa;
ellei oisi ollut likaa,
kehdannut ois kerskatakain.

Mieli myöskin potra vallan
täplärikkaan pinnan alla
mutta varsin vaalinnatta.

Urhontoimiin varhain huuma:
linna likakaivo, ruuma,
rottajahti jaloin leikki.

Nuuski joka nurkan, urkki,
nuohos, katsoi, kulki, kurkki,
takapihaan pian kyltyi.

Houkutteli laaja latu,
ihmisvilinäinen katu,
katu sekä katuoja.

Aukes uusi mailma siellä.
Täysin keuhkoin sai hän niellä
kiihoittavaa ulkoilmaa.

Säveleinä korvaan soiden
kaikui iskut kavioiden,
naisten nauru, miesten melske.

Ärsyttivät silmää sankat
ihmisparvet, vaunut vankat,
elonrikkaus ja -riemu.

Houkutukset hurjat liehtoi,
katu kaikkivoipa kiehtoi,
ajoi ahnas onnenjano.

Tunsi kohta joka loukon,
valion sai saattojoukon,
oppi yksikaksi kaiken.

Tiesi ajan, paikan suhteet,
käytti hyväksensä puhteet,
sieltä, mistä sai, hän sieppas.

Mutta sattui joskus niinkin,
että joutui satimiinkin,
paukun sai ja potkun päälle.

Mut ei koskaan kauan surrut,
viel' ei murhe mieltä purrut
eikä raisu luonto laannut.

Koulu vasta järkähytti
rinnan rauhan, tuskan sytti
ensi kerran elämässään.

Paljon painoi järjenväljaat,
tuskin muuta jäi kuin paljaat
rikkaruohot sielun sarkaan.

Yhden oppi siellä toki
minkä sitten täysin koki,
kun jo kulki kuolaimissa:

pakon. Sen vain maailma myönsi,
se se taipaleelle työnsi,
se se vihdoin tunnon turtti.

Nuorukaiseks nulkki varttui,
kadullakin ikää karttui,
liian ahdast' alkoi olla.

Mankui maha tavan takaa.
Syntyi tuosta tuuma vakaa,
varsin vakaa: käydä työhön!

Luuli, että mistä piittaa,
minne taipumukset viittaa,
sinne voi hän mennä mielin.

Mutta kalkin karvaan niellä
pohjaan sai hän murhemiellä:
astui elonpakko esiin.

Loppui oma valta, vaali,
sokkona hän hyöri, haali,
sai min toinen salli hälle.

Typistettiin tahto taiten
aina askeleita kaiten.
Mutta sappi sankka säilyi.

Niinkuin jousi myöten antoi,
mutta pinnan alla kantoi
katupojan kaunan karvaan.

Koitti, kärsi, kesti, uotti,
kauan kantoi kuormaa, luotti
elämänsä pääsinpäivään.

Mutta epätoivo ehti.
Silloin loppui maltti rehti,
rajan rasti lyöty luonto.

Kiukku kiehui, kosto huumas,
tihutöihin käydä tuumas,
velanmaksuun velkojatta.

Mutta oli mennyt mies jo,
selvän tehnyt tuskan ies jo,
mieli, mietti, mutta empi.

Lauennut ei enää loukku,
raukes kokoon konnankoukku,
lyyhistyä myös itse mieskin.

Kyltyi kohtaloonsa karuun,
pisti tylsän päänsä naruun,
antoi paltun maailmalle.

Mitäs tässä suotta, mietti,
hunninkoon kun reitti vietti,
ajatella, aprikoida.

Oli kyllin aprikoinut.
Yhtä vain ei silti voinut:
elon tyhmyyt' ymmärtää hän.

Riisti toinen toista, petti,

ovelampi tyhmän ketti,
käytiin kiinni kynsin hampain.

Eteenpäin ei askel kannan,
kangastaa vain mainen manna
päivämatkan päässä aina.

Sortuu siinä sorjempikin.
Miettimättä kohta likin
murskaa kallon kantapäällään.

III

KÄY KULKUNI KORVEN KAUTTA

Niin hartaana nuokkuu luomakunta, on hämärän herttainen hetki, vain hiljaa huojuu pensas ja puu, on vaiennut äänet jo viimeisetki, ja metsänrannasta kohoo kuu.

Käy kulkuni korven kautta, ja mulla kuun-kultainen on reitti, minä astelen vaiti ja varoen kuin varjo, min kuuhut taakseni heitti, salon halki harmajan, hiljaisen.

Ja sanaton hartaus syömmeni täyttää, on seutu kuin pyhää viitaa, ei tunne nyt poveni tuskia maan, ei murhetta, ristiriitaa, on rintani riemua tulvillaan.

Yhä tahdotonna ma eespäin astun salapolkua niinkuin yöllinen aave, moni syttyy syönessä aatos uus, moni herää herkkä haave, pyhä, suuri kun niin on hiljaisuus.

Minut lumosi yö. En tiedä ma enää
mikä jalkani johdatti saloon,
elo entinen on kuin loihdittu pois,
olen joutunut uuteen valoon.
On niinkuin korpi mun kotini ois.

On niinkuin korvessa kasvanut oisin, sen mahlaa juonut ja pyytänyt riistaa, ja katsellut kaukaista maailmaa, sekasortoa sen, sen kiistaa kuin vieras väistäen, loitompaa.

On niinkuin lainkaan kilpasilla en olisi ollut sen sokkeloissa, en erehtynyt, en eksynyt, en, en harhaillut korvesta poissa, vaan aina astunut lapsena sen.

Vain korvessa ollut ja korpea käynyt ja korven kaikuja kuullut, ja korven impeä lempinyt vain ja kauniimmaksi luullut, ja hälle laulanut laulujain. —

Näin unelmoin minä yksin yössä kuin korvenpoika sorja, vaikk' outona astun ma polkuja sen, olen ahnaan maailman orja ja kannan painoa kahlehien.

SONETTEJA

I.

On niinkuin oisi eessä ristirauta ja telki tiukka, sydän sairas on, ei ovelinkaan itsepetos auta, jo määrä täys' on kolkon kohtalon.

Yö eessä ammottaa nyt niinkuin hauta, on elontoive turha, tolkuton. Lyö lukkoon. Tuonen mies, siis arkkulauta ja piste piirrä jälkeen hunningon.

Kuin hukkuva ma tartuin oljenkorteen: lie elonvaivaan jokin järkisyy, joskohta viisas punoi nuoran orteen,

kun rintaa ratki kalvoi kauhun kyy.
Mut tuiki turhaa työtä tein mä, houkka.
On heelmä kypsä. Iske kiinni, toukka!

II.

Joko hukka mun peri? — tuot' äänettömyydeltä urkin ma vain, kun tulvahti tuska, tuli murhe kuin meri, tukipaikkaa ja turvaa ma turhaan hain;

sydän vavahti, seisautti veri, perus järkähti, pois olin pohjaltain, hajos minuus, ma olin kuin outo ja eri, ja jos hairasin taa, typötyhjän ma sain.

Ei hetkeni lyönyt, olin ehtinyt vain toden äärehen tiukkaan, oli vastassa korpi, mua vartosi työ nyt

ja arki, oli pakko mun tyytyä niukkaan ja unteni purppurat ryysyihin vaihtaa ja menneeltä katseeni kaihtaa.

III.

Oli taistelutanner aava, ylt'ympäri nuolet viuhuen soi, veri ryöppysi niinkuin laava, kun saalista viikatemies lapioi.

Oli kuolleet käsky ja kaava, kukin iski min taisi ja tohti ja voi, rivi riviltä, rinnassa haava, väki kaatui ja vaikeroi.

Kera muiden ma ryntäsin, koitin esimerkkiä seurata sankarin parhaan, sodankannelta kuurona soitin,

mut sorruin ja tuska mun syöntäni raastoi. Ohi astuva ilkkuen haastoi: hyvä mies, mut tähtäsi harhaan!

TUSKAN TUOKIOINA

I.

Taas saapui sairas hetki, käy kuolonkolkko retki nyt kautta tuskan tälleen taas korpeen jälleen.

Päin erämaata kääntyin
mies mieron rientää nääntyin
taas taakseen katsomatta
ja seuraajatta.

Ei kulje kanssaan kukaan,
vain elonkammon mukaan
sai yöhön yksinäisen
hän viiltäväisen.

Se seuraa kintereillään hänt' epätoivon teillään, ei ohi käy, ei jätä, ei kaiko hätä.

II.

Pois heitä sydänrukka liiat haaveet, ne pilkoin pettävät, ne vievät harhaan. On todellisuus tiukka: huolen aaveet pian rauta-anturoin käy untes tarhaan.

Ei unelmista elon arkivaivaan, vie liian vinhaan sadansylensaappaat, ja pilvilinnaa toden toukka kaivaa, se maahan romahtaa kun käsin kaappaat.

III.

Kai luulet, tuskan ilkkunaama peikko, ma että raippaas ratkean ja murrun. Se harhaluulo on: ma olen heikko, mut sortamalla sorru en, ma turrun.

Ma puolta käännän vain kun siimas sinkuu,
kuin parkki nahkaan on sun iskus selkään,
ma tunnen kyllä kun sun vitsas vinkuu,
mut vaikerrusta kuule et, en pelkää.

Ma että sain sun saatokseni, riittää.
On toista tunnustaa vaan toista sietää.
En aio nöyrtyä, en aio kiittää,
vaan minkä kestää mies, ma tahdon tietää.

VALMIINA

Syksyaamu selvä, kuulas, heräjää jo usvan takaa, vait on öinen viima suulas, tyynnä myrskyn mahti makaa.

Soissa huuran huntu häilyy,
välkkää maa ja puu ja lehti,
koi, mi pilven alla päilyy,
huomenruskon eellä ehti.

On kuin päänsä taivuttaisi
kohtalolleen luomakunta,
että talvi vaivuttaisi
uinumaan sen unhon unta.

Katson kauas taivonrantaa
yli avovetten aavain,
auvon aatos mieltä kantaa,
kaikkoo tuska tunnon haavain.

Mielin rinnoin rauhallisin elontalven taakan sietää, tulkoon vaikka yö jo pisin, sainhan päivän riemun tietää.

KOLJONSELKÄ

Kuin talven rinnassa haava yhä auki ammottaa tuo Koljonselkä aava. Kun katsot, niin kammottaa.

Lumivaippaan kietoi tiukkaan
jo talvi sen rantamaat,
purot puutuivat jäähän piukkaan,
suot riittyi ja huurtui haat.

Maall' aisakellot helkkää
ja rientää suksimies,
jo aikoja talvea pelkkää

muu luomakunta ties.

Mut Koljonselkä aava
yhä auki ammottaa
kuin talven rinnassa haava.
Kun katsot, niin kammottaa.

Hile hautautuu sen nieluun, lumen ahmaavat aallot sen, kuin kätketty syvyyden sieluun ois
helvetti hehkuinen.

TALVIYÖSSÄ

Kyll' on pimeyttä! Maailma kuin syytä, lunta näkymätön pilvi syytä, hiuteet naamaan sinkuu,
viima vonkuu, vinkuu, syöntä kouristaa ja suonta hyytää.

Jälkes tuisku tukki.
Pimeys kuin lukki
joka pensaasta ja puusta kurkkii.
Tuskin eespäin voit sa,
harhaan haparoit sa,
jalkas uupuneena tietä urkkii.

Silmäs yöhön uraa
niinkuin kaira puraa.
Umpikuljuss' olet kahdenvaiheen.
Epätieto lamaa.
Kaikkialla samaa,
koko mailma on kuin käynyt kaiheen.

On kuin elos ankeen hautaisit jo hankeen viiman veisatessa viime virttä. Tyhjää käsi kajoo,
untes silta hajoo, toukka kaluaa sen viime hirttä.

KEVÄTMYRSKY

Horrosunta.
Jähmettynyt luomakunta.
Kinos kasvoi kyläin yli,
ammollaan on talven syli.

Katsot länteen, katsot itään, mutta et nää muuta mitään: silmäkantamaton hanki, hanki;
ihmissielukin kuin vanki, vanki; niinkuin myrkkyy syöpyy kauhu sisimpääsi Loppu lohduonko?
Viime tuomionko luonnonlaki lahjomaton sääsi?

Mutta niinkuin vastaukseks etäisyys nyt huoahtaa, tummuu loitto taivaanranta, on kuin
vavahtaisi maa; äänekkäämmin, äänekkäämmin ähkii nyt jo kaukaisuus, kunnes äkin ääntä
täys' on ympärilläs avaruus.

Kevätmyrsky, kevätmyrsky, herranilma ilmeinen!
Kaikkialla vinkuu, vonkuu, pauhaavat jo puuskat sen,
niinkuin jättiraiti liehuu lumiaava aukea,
ääneen vaikeroi jo viita, huokaa korpi raukea.

Luonnonvoimain temmellystä tutkit vaiti tuijottain,
kauhus katoa, pelkos poistuu, rintas täyttää riemu vain.
Kevätmyrsky, kevätmyrsky! Tuhotöitä teet ken ties.
Vähät siitä, kunhan taittuu talven jäykkä, jäinen ies.

Vähät siitä, siellä täällä vaikka kaatuu laho puu.
Katso! Kohti korkeutta vesat vehreet kurkoittuu.
Muusta viis, kun harmaja vain haihtuu liikkumattomuus.
Kun vain henki heräjä ja alkaa aikakausi uus!

KEVÄTSÄDE

Kuin vallaton poika se leikkii, yli pöykkyjen kiipee ja hangilla keikkii, kuperkeikkoja heittää ja huitoo ja huiskii ja nietoksen niskassa muiskii.

Ja raisuna räystäällä hyppii:
lunt' ahmivi nyt, jääpuikkoja nyppii
ja kaivaa kattosammaleet esiin
ja kurkkii pääskysten pesiin.

Mut kyllästyin jo ikkunan puhki
yks'kaks pian pirtin puolelle huhki,
käy nurkasta nurkkaan, nyt orsilla kiikkuu,
taas lattiapalkeilla liikkuu.

Vaan ahdasta sillä on siellä.
Pois käy, kuin karkuri kohta on tiellä,
yli peltojen puikkii ja piilevi lehtoon,
näkörannass' on ruskossa ehtoon.

Ja ihminen ilmiön eessä hymysuisena seisoo, mut silmät on veessä, ja ääneti anoo: Oi, säde sees sä, elo elvytä! Taikojas tee sä!

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK ALHAISOLAULUJA ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a

refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. "Project Gutenberg" is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation ("the Foundation" or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase "Project Gutenberg" appears, or with which the phrase "Project Gutenberg" is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase "Project Gutenberg" associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than "Plain Vanilla ASCII" or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original "Plain Vanilla ASCII" or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any

Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.